

RDEČI PRAPOR

Izhaja
v Ljubljani
vsaki petek.

Glasilo jugoslov. soc. demokracije.

Naročnina znaša: Za avstro-ogrske kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K. — Za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K. — Za Ameriko za celo leto 7.28 K. — Posamezne številke stanejo 10 vin. — Reklamacije so poštnine proste. Ne-frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Štev. 47.

V Ljubljani, dne 23. novembra 1906.

Leto IX.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: **Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana.** — Za denarne posiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: **Upravištvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Frančiškanske ulice štev. 8/1.**

Operirani liberalizem.

Z visokimi glasovi napovedani zaupniški zbor liberalne stranke se je izvršil pretečeni četrtek tako, da bi bilo najbolj primerno, napisati nekrolog. Ako je bilo treba še dokazati, da je liberalna stranka na Kranjskem mrtva, ga je podal ta shod, o katerem je «Slovenski Narod» pripovedoval, da bode mejnik v našem političnem življenju. Liberalno glasilo je napovedalo resnico; od pretečenega četrta se lahko računa novo dobo. Od tega dne se ne more več računati z liberalno stranko kot s faktorjem, ki bi bil pomemben za daljni razvoj slovenskega ljudstva. Izhajati bode treba brez nje, kajti operacija, ki je imela ozdraviti in dvigniti slovenski, odnosno kranjski liberalizem, ni uspela.

Dasiravno je izbrala stranka za svoje zborovanje četrtek, ki se ji zdi za njene pristaše najprimernejši dan, je bila udeležba vendar prav slaba. Ljubljana je bila komaj zastopana, vseh udeležencev je bilo okrog 300, ali o zaupnikih se ne more govoriti, kajti pristop je bil prost vsakomur, ako se je le sklicateljem ali kontroli zdelo, da je pristaš liberalne stranke. Vabila so dobivali ljudje, ki so vse prej, kakor liberalci. A da se ne more smatrati udeležencev za zaupnike, je jasno že po tem, ker po lastnem priznanju stranke doslej ni bilo organizacije; brez nje pa tudi ni zaupnikov.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Fod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.
Dalje.

In dočim je pozabljal župnik Hercog v samostanu svoje bolečine v spanju, je bil že na potu v Gospojno dekret:

„Gospodu Avguštinu Grosu!“

Prečastiti škofijski ordinariat je sklenil, admitirati Vas za dobo odsotnosti gospojnskega župnika kot upravitelja in spiritalibus et temporalibus.

Sočasno dobivate jurisdikcijo za gospojnsko župnijo et tempus officii.“

Hvala železnici, ki jo je bil poskrbel župnik, je bil dekret že v rokah novega upravitelja, ko je župnik drugega dne zaman

V takem položaju je moralo biti brez-pomembno vse, kar je sklepal ta shod. Brez-pomemben je bil pa tudi po vsem, kar se je godilo na njem.

Program, organizacijo in volilno reformo so imeli na dnevnem redu. Pičlega poldneva je zadostovalo liberalcem, da so popolnoma rešili vsa tri vprašanja. Seveda bi bili dosegli ravno toliko, ako bi bili končali vse razprave v pol uri. Vse, kar se je govorilo konkretnega o posameznih točkah dnevnega reda, je bilo nevažno, površno, nezanimivo in iz vsega je odsevalo nezaupanje stranke do same sebe, potrjevalo je pomanjkanje vsake vodilne ideje, pričalo je nezmožnost za stvarno umevanje politike in razkrivalo je razrožnost nazorov v spošnem in v posameznostih.

Najmočnejše je odmeval na shodu tožni akord dosedanje nedelavnosti. Obtoževali so tega greha liberalno stranko poročevalci in govorniki v debati, s političnega stališča in s stališča raznih stanov. A vse, kar so znali povedati pozitivnega v tem oziru, je bila trditve, da je zanaprej treba delati. Kdo naj dela in kako, tega ni vprašal nihče, pa tudi ni nihče povedal. Strastno se je na shodu napadalo «mlade», a namen te teatralne jeze je bil le-ta, da bi se odvrglo pozornost od starih. Popolnoma se ni preprečilo očitanj, a več jih ne bi bili slišali «stari», tudi če bi bili pustili «mlade» popolnoma na miru, kajti udeležencem shoda se večinoma ni ljubilo, ne govoriti, ne poslušati.

Shod je sprejel novi program. Navidezno je to pozitiven sad; ali sprejet je bil samo vsled pomanjkanja kritike, katere ni bilo pristih, ki so sestavili program in ne pri onih, ki so ga sprejeli. Ako bi se ga bilo strogo

iskal domovino, gledajoč skozi malo, zamreženo okno. Bil je menda že dolgo dan, dasiravno je bila svetloba v celici še zelo medla. Tem glasneje je odmeval mestni šum v plašljivo tiho celico.

Bil je torej zadnji čas za sveto mašo. Toda vrata so bila zaprta. Trkal je, ali noben korak se ni približal. Potrpečljivo je vzel brevir in je molil. Tudi ta ura je minila in nihče ni prišel. V samotni, katere ni bil vajen, je še jasneje oživel spomin na pretečeni dan. Žalosten je sedel za malo mizico, ki je bila poleg edinega stola in deske z vrečo pepela namesto blazine in s starim, prostim pokrivalom, edino pohoštvo. Samo na črnkasti, mračni steni je viselo edino razpelo z bedno podobo Kristusa, ki je iz stoterih ran izlival črno kri.

Župnik ni mogel več mirno sedeti; ali s petimi koraki je prehodil svojo ječo od vrat do okna. Tam je obstal. Močni, debeli

presojalo, bi bilo popolnoma nemogoče, da bi obveljal tak konglomerat praznote in nasprotij. Na podlagi tega programa je stranka lahko napredna in reakcionarna, kapitalistična in proletarska. Ali o misterijih, ki jih obsega, si ni treba nič beliti glave, kajti delala ne bode stranka ne na podlagi tega, ne kakšnega drugega programa.

Program je nedvomno za vsako stranko važna stvar, a ravno zato mu je treba posvetiti vse druge pozornosti, kakor je to storila liberalna stranka pred shodom in na njem. Ali poleg programa tudi treba stranke, ki bi ga priznavala in organov, ki bi ga izvrševali. V tem oziru pa ni storil shod ničesar. Ako mislijo vodje, da je tisto, kar so sklenili, res organizacija, tedaj so le izpričali, da nimajo o moderni organizaciji delavne stranke nobenega pojma.

Najzanimivejšo sliko je pa podal shod vsekakor z debato o volilni reformi. Govorila sta o njej dr. Tavčar in župan Hribar tako, kakor moreta govoriti samo dva načelna nasprotnika. Dr. Tavčar ni pustil na njej dobre dlake, Hribar jo je zagovarjal kakor veliko pridobitev. Dr. Tavčar je porabil proti njej vse tiste «argumente», ki so že znani iz njegovega zadnjega državnoborskega govora, Hribar se je poslužil nekaterih misli, ki so jih citirali že davno drugi pred njim.

Take stvari se seveda lahko zgode v vsaki stranki. Nasprotna mnenja o posameznih vprašanjih obstoje v vsaki organizaciji in koristno je, ako se pokaže taka nasprotja. Zaupniški shod je tudi pravo mesto za to. Toda iznašanje nasprotij pred forum stranke more le tedaj kaj pomeniti, ako je dotični širši krog zmožen in pripravljen, pojasniti take zadeve

zidovi so še bolj stiskali njegove občutke. Skozi malo okno je videl komaj nekaj temotnega neba, izpod katerega se je vlekel dim iz visokega tovarniškega dimnika kakor črn privesek repate zvezde. Ven, proč od tod, v domovino, med hribe! Proč od teh božjih hlapcev, k ljudem, h kristjanom! Tako močno mu je utripalo srce, da je preslišal, ko so se naposled odprla vrata in sta vstopila dva meniha. Šele klopotanje sandal, ki so bile na golih nogah, ga je zdramilo. Zopet dva meniha. Starejši, z bliščočimi očmi, je bil oče prior, ki mu je predstavil drugega, debelega sobrata, prečastitega patra Gabriela, kot izpovedovalca in vodjo duhovnih vaj.

„Rad bi sedaj čital sveto mašo in potem odpotoval domov,“ je rekel ponižno župnik.

„Mašo čitati?“ se je začudil pater prior. „Ali prečastiti ne veste, da Vas je prečastiti gospod škof suspendiral a sacris? Sicer pa

z vseh strani in potem določiti stališče, ki mora biti merodajno za vsakega pristaša določne stranke. V debatah in polemikah se imajo kristalizirati načela stranke.

Tega pa ni storil liberalni shod, temveč poslušal je Tavčarja, poslušal je Hribarja in — dal je obema prav. Shod je končan, a še danes ne vé živ krst, kakšno stališče zavzame pravzaprav liberalna stranka napram volilni reformi. Na podlagi tega, kar se je vršilo na zboru, lahko Tavčar še nadalje obstruira, Ferjancič pa lahko brezpogojno glasuje za celo reformo. Naj stori potem Plantar karkoli hoče, nihče mu ne more očitati, da je zgrešil proti principom stranke.

To je najbolj simptomatični moment celega shoda. Kjer se godi tako, tam se ne more več govoriti o stranki. Tudi ako bi imela liberalna klika še kaj vere v svoj poklic in v svojo moč, bi ji morala taka neodločnost izpodkopati tla. Ali te vere ravno ni. Takozvana stranka nima sama vase zaupanja, kako naj bi ga imelo ljudstvo do nje?

Zelo se je potrudil «Slov. Narod», da bi bil sugeriral čitateljem mnenje o nekakem visokem pomenu tega shoda. Prepričati ni mogel nikogar ne s svojimi bombastičnimi frazami, ne z obširnimi poročili o debati. Shod priča proti njemu in razglasa slovenski javnosti: Liberalna stranka je bila, a ni je več. — Pa ni škode za njo.

Avtonomija.

Za svoj zaupniški shod je potrebovala liberalna klika reklame, brez katere se ne more napraviti dandanes nobene kupčije. Oskrbeti jo je moral «Slovenski Narod», a ker se vé danes že po vseh hribih in dolinah slovenske domovine, da je politični upliv tega lista sevaknil kakor ocivrek, se je ozrl po kakšnem zunanjem bobnu, katerega je odkril v dunajskem, najširši javnosti temeljito neznanem listu «Slavie». Bilo je treba napraviti vtisk, kakor bi tičalo v shodu nekaj važnega, nenavadnega, tehtnega, a ker dejstva niso ponujala nič takega, je morala pomagati žurnalistična spretnost, ki je že pogostoma sugerirala javnosti senzacije, katerih ni bilo.

Tak poizkus je naredila ljubljansko-dunajska družba s tistim kosom papirja, ki ga imenujejo novi liberalni program. V njem so našli s časnikarskim mikroskopom točko, ki ustvarja baje temelj celi slovenski bodočnosti. Liberalna stranka hoče narodno avtonomijo, zedinjeno Slovenijo in združitev s Hrvatsko.

je popolnoma odvisno od Vas, ali bodele še kdaj brali mašo in kdaj zapustite naš samostan. Sedaj bodele imeli pred vsem tukaj mesec dni duhovne vaje, kakor je zapovedal prečastiti. Ako priznate tedaj skesani svoj greh in prosite ponižno škofa za odpuščanje, Vam bode gotovo milosten. Svetujem Vam pa, da priznate kar sedaj svojo krivnjo, pa pojdem takoj k prečastitemu in poprosim za Vas.

„Saj vendar nisem zagrešil ničesar.“

„Laž Vam ne pomaga. Škof ve vse. Povrnite se k njemu, ki je dober pastir, kakor izgubljena ovca, da ne občutite njegove strogosti. Pa še nekaj: Ali imate pri sebi denarja, da pokrijete stroške, ki jih ima naš samostan z Vami?“

Župnik je potegnil iz žepa možnjo, v kateri je bilo nekaj nad sedem kron pa — povratni vozni listek.

„Radi mene ni treba samostanu delati nobenih izdatkov; odidem takoj, kajti za duhovne vaje sem prav sedaj najmanj razpoložen.“

„Na škofovo zapoved ostanete tukaj; koliko časa, to je odvisno od Vašega priznanja, kakor sem že omenil. Ti pa, moj

Tega — pravijo — še nihče ni zahteval, to je odkrila šele bistrovidnost liberalcev. Dolg, zelo dolg članek je objavil o tem dunajski listič, «Slovenski Narod» pa ga je dobesedno ponatisnil. Da bi dobila stvar še bolj resno lice, so pa začeli liberalni državnopravni juristi brskati po starih papirih in odkrili so «zgodovinski» temelj za svojo zahtevo v pragmatični sankciji.

Smešnost se je povzpela do vrhunca...

Baharija z novostjo je tako otroška, da izziva satiro vsakega človeka, ki se ni učil slovenske politične zgodovine pri Samojedih. Nova ni narodna avtonomija, nova ni zedinjena Slovenija, nova ni hrvatsko-slovenska združitev. Nova je edino komična zveza, v katero spravljajo liberalci te reči.

Nejasnost pojmov, ki vlada pri teh imenitnih političarjih, se ne more izlepa tako jasno zrcaliti, kakor v teh žonglerijah. Že to, da se zapiše narodno avtonomijo v enem stavku z zedinjeno Slovenijo, je dokaz neverjetne površnosti, kajti narodne avtonomije cilj ni in ne more biti nikakršna združena Slovenija, temveč njeno bivstvo je združeno Slovenstvo. Da je med prvim in med drugim pojmom velikanska razlika, tega morda liberalni politikusi ne razumejo, prav zato pa tudi niso poklicani, da bi reševali take probleme.

Zedinjena Slovenija je naravno teritorialen pojem. Premlevan je gotovo že dovolj, saj je bila nekdaj na Slovenskem prava manija, vstvarjati zedinjeno Slovenijo in nekaj časa so nastopali vsi politični novinci s tem svojo kariero, da so konstruirali kakšno novo Slovenijo. Bili so pripravljeni, razbiti sedanje dežele, raztrgati takozvane zgodovinske meje, ali na njih mesto so hoteli postaviti novo deželo, Slovenijo. Domišljali so si, da se s tem osnuje svoboda slovenskega naroda, pa niso pomislili, da je narod eno, zemlja pa drugo.

Narodna avtonomija je stvar popolnoma drugačnega značaja. Njej je svrha, zbrati vse člane enega naroda v eno, skupno, neodvisno organizacijo. Ako hoče doseči to, se ne sme ozirati na nobeno ozemlje, temveč kakor mora biti narodna skupina odprta vsakemu sonarodovcu, pa naj živi kjerkoli na zemlji, tako mora izločiti izmed sebe vsakega, ki je druge narodnosti. Da je naroden značaj ozemlja nepremagljiva zapreka za uresničenje tega cilja, je jasno kakor beli dan. Govoriti o narodni avtonomiji in ž njo vred o ustanovitvi nove dežele, je torej nesmisel in absolutno protislovje. Odtod izhaja tudi, da more pač narodni avtonomist stremiti po zedinjenju

sin,“ je dejal debelemu menihu, „začni s Tvojo sveto službo.“

Prior je odšel, menih pa je začel župniku čitati iz duhovne knjige, čeravno ga je prosil, naj se ne trudi zaman, ker čita lahko sam doma.

Opoldan je prinesel samostanski brat s prav umazanim predpasnikom kosilo, obstoječe iz fižola in krompirja. Skozi odprta vrata so pa prihajale dišave jedi, ki so izdajale, da so imeli menihi sami boljše grizljaje v refektoriju na mizi.

Štirikrat na dan je prihajal vodja duhovnih vaj in vsakikrat je čital po celo uro iz svoje knjige, in sicer vedno o nečistosti.

Prvemu dnevu jetništva je sledil drugi, prvemu tednu drugi, končno je bil mesec poln, ali zakrnjeni grešnik še vedno ni priznal, kar se je hotelo.

Debeli menih je čital in propovedoval po štirikrat na dan, vselej po celo uro o mukah, s katerimi trpinči hudič v peklu nečiste; toda pater, pekel in hudič niso mogli izpreobrniti velikega grešnika, dasiravno je mislil škof, kateremu se je moralo poročati vsaki dan, presrečno molil za izpreobrnjenje svojega sina.

s Hrvati in Srbi, ne pa po združitvi Slovence s Hrvatsko.

Misli «Naroda» in «Slavije» ne segajo tako daleč. Pa je tudi naravno, da poslednji list ne more zapopasti pojma narodne avtonomije, ker so Čehi vzgojeni v ideji deželne avtonomije in državnega prava. Naprednjaki, kakršni so, gledajo neprenehoma nazaj ter iščejo svoje cilje namesto v bodočnosti, vedno samo v preteklosti. Oživetiti hočejo, kar je mrtvo, na noge hočejo spraviti, kar je bilo in česar ni več. Češke državnopravne aspiracije se opirajo na položaj, ki je bil pred stoletji ter mislijo, da so jih na ta način izvrstno podprli. Zato je tudi njih prva misel, kadar slišijo imeni Slovenija in Hrvatska, vprašanje, ali je že kdaj ekzistirala taka Slovenija in v kakšnih sprhojenih aktih je to zapisano. Ako so kje taki stari papirji ali špehi, tedaj je vse prav. Tako so iztaknili za Slovence hrvatsko pragmatično sankcijo in naenkrat imamo «državnopravno podlago».

Bodi nam pa dovoljeno, da vprašamo «Narod», naj nam pove, ali je njegov ideal narodna avtonomija, ali kaj drugega. Ako je prvo, tedaj je vsako brskanje po dvomljivih starinskih pergamentih nepotrebno in naravnost škodljivo. Narodne avtonomije ne poznajo nobene stare šarteke in izvajati se ne da iz nobenih dekretov in patentov, temveč edino iz pravice živega naroda, ki je močnejša in bolj utemeljena, kakor vse konfiguracije iz preteklih časov.

Za Čehe, ravno tako kakor za Hrvate je njih «zgodovinsko» «državno» pravo glavni vzrok, da se ne morejo modernizirati v svojih glavah. Za Slovence je dobro, da se ne morejo opirati na nobene «pravice» iz preteklosti; tako so v svojem stremljenju popolnoma prosti. Nič jih ne veže, da bi se morali bojevati za kakšno obliko, ki je slučajno enkrat bila, temveč to kar hočejo, lahko popolnoma svobodno določijo. Slovenci so na svetu, torej imajo pravico do življenja in do svobode — vse drugo je čenčarija. Vse kar je, ima samoposebi pravico do obstanka in za to pravico ne potrebuje nobenega posebnega potrdila. Naravna posledica tega je pravica do zavarovanja obstanka in to zavarovanje je obseženo v narodni avtonomiji, ne pa v zedinjenih Slovenijah in v deželnih avtonomijah, za katere se je tako brezmiselno potegnil tudi Suklje v državnem zboru.

Kdor stika po zgodovinskih pravicah za Slovence in jim moli pod nos razne pragmatične sankcije, ne služi narodu, temveč mu

Koncem prvega meseca vaj se je ponižal škof toliko, da je sam obiskal župnika, ter ga je skušal pregovoriti, naj skesano prizna. Čutil se je posebno svetega na tej poti v samostan; saj je bil na las podoben dobremu pastirju, ki gre iskat izgubljeno ovco.

Skoraj da ne bi bil izpoznal nekdanjega gospojinskega župnika. Svobodni sin planin se je postaral v jetništvu samostana, še bolj pa vsled duševne torture vaj za leta; sivi lasje so postali beli kakor sneg, plamen v očeh je ugasnil, obraz mu je bil bled in upadel in kazilo ga je pravo strnišče.

Škof je lahko silil vanj ter ga nagovarjal, naj prizna krivico in naj se spokori; vsa očetovska ljubezen je bila zaman nad grešnikom, ki ga je zapustil Bog.

„Seveda, liberalnemu duhovniku odzame Bog celo milost izpreobrnitve,“ je vzdihnil škof, ko je videl, da padajo njegove besede na skalnata tla.

Zato je zapovedal, naj se sleče nevrednemu duhovniku, ki ne plača niti stanovanja in hrane v samostanu, duhovniško obleko, kar so menihi, razjarjeni nad nespokorjenim župnikom, storili z veseljem.

veže roke. Preteklosti se je treba rešiti, ne pa dvigati jo iz groba. Bodočnost pa si mora ustvariti ne kakor so zapisali nekdanj, ampak kakor jo potrebuje po novih razmerah.

Iz stranke.

Za dnevno izdajo »Rdečega Praporja« je razposlal izvrševalni odbor potrebna navodila organizacijam in zaupnikom. Opravičeno je pričakovanje, da bode storil vsak, kar je največ v njegovih močeh, da se čimbolje izvrši namen izvrševalnega odbora, ki je utemeljen v razmerah. Časopisje je v političnem boju sploh neizogibno, veljati ga mora in močno orožje, pa tudi organizirano delavstvo ne more izhajati brez njega. Časopis je sredstvo agitacije, brez katere se ne more razvijati nobena stranka. Časopis odpira naukom in načelom pot med množico. Časopis je poučno sredstvo, ki seznanja čitatelje z dogodki, katere se mora poznati, ako se hoče razumeti politično in gospodarsko življenje; obenem pa nadomešča časopis delavskemu ljudstvu velik del tiste izobrazbe, katere mu ni dala kapitalistična družba v mladosti. Čitanje bistri in ostril delavcu mišljenje in sodbo in dviga tako njegove duševne moči ter ga dela tudi osebno sposobnejšega za neizogibni boj. V svojem časopisu najde delavec potrebno gradivo, da postane lahko sam prvi učitelj zaostalih in indiferentnih tovarišev ter jih pridobi za skupno stvar. Njegov časopis brani delavstvo pred napadi nasprotnikov, poučuje nasprotne skupine o resničnem položaju delavstva, o njegovih željah, o njegovem stremljenju in mišljenju ter razganja predsodke in napačne nazore o delavstvu. Pristaše spaja časopis s svojo stranko, da se ne čutijo osamljene. A če je strankino časopisje vedno velike važnosti, je potreba tem večja v času živahnih bojov in močnejše agitacije, kakor jo zahtevajo volitve. Prihodnje državnozborske volitve se izvrše na novi, široki podlagi in stranko doleti tedaj naloga, kakršne še nikoli doslej ni imela. Naša dolžnost je, da se pripravimo na njo in med najpotrebnejšimi sredstvi je tedaj časopisje, ki bode popolnoma kos vsem potrebam boja in agitacije. To more izvršiti samo dnevnik in zato smemo pričakovati od vsakega sodruga, da izvrši svojo dolžnost ne le s tem, da se naroči, ampak tudi z nevtrudljivo agitacijo v vseh krogih, v katere ima pristop. Delavstvo vé, da se ne more zanašati v svojem boju na nobeno drugo meč, kakor na svojo in tudi časopisje ne more imeti, ako si ga ne vzdrži

samo. Tembolj mora uprati svoje moči, da doseže tudi tukaj, kar je največ mogoče. Izpoznanje važnosti tega namena pa pričakujemo tudi od delavcev-inteligentov, ki si morajo reči, da je njih položaj v sedarji družbi enak položaju manualnih delavcev in da jih družba enaka usoda. Moč socialne demokracije pomeni moč vseh tistih, ki morajo živeti od svojega dela, bodisi od dela svojih rok, ali pa od dela svoje glave.

Umrli je v soboto zvečer na Dunaju sodrug Emil Kralik, odgovorni urednik glasila »Arbeiter-Zeitung« in urednik šaljivega lista »Glühlichter«. Čitateljem »Arb.-Ztg.« je bil pokojnik zlasti kot Habakuk, Genosse aus Wild West. Po poklicu je bil Kralik tiskar in je zelo intenzivno sodeloval v organizaciji svoje stroke; dolgo je bil urednik tiskarskega glasila »Vorwärts«, katerega je sam pisal in stavil. Tudi za politično stranko si je pridobil pokojnik velikih zaslug. Pogreb je bil v torek ob velikanski udeležbi. Nad grobom so govorili sodrugi Skaret, Austerlitz in Höger. Jugoslovansko stranko je pri pogrebu zastopal sodrug Kopač.

Okrajna organizacija v Trstu ima v nedeljo, 9. decembra t. l. okrajno konferenco v »Delavskem domu«. Na dnevnem redu je: 1. Volitev predsedništva. 2. Poročilo odbora. 3. Strankino časopisje. 4. Državnozborske volitve. 5. Organizacija in taktika. 6. Strokovna organizacija. 7. Kulturna organizacija. 8. Slučajnosti. Konferenca zboruje od 9. ure popoldan do 1. popoldan in potem od 3. ure popoldan do konca. Z ozirom na splošni položaj in najbližjo bodočnost je konferenca velike važnosti in je upati, da se odzovejo vsi povabljeni zaupniki.

Politični odsevi.

Zakon o imuniteti poslancev je posebna predloga, ki jo je podala Gaučeva vlada obenem z osnovami volilne reforme. Tudi ž njo se ima še pečati odsek. Novi zakon določa, da se vrše predpreiskave in zaslišanja priči v tožbah proti poslancem lahko, preden izroči državni zbor obtoženca. S to določbo se ima odpraviti privilegij poslancev, ki je bil res neutemeljen. Imuniteta poslancev ima namen, varovati ljudskega zastopnika pred sodnijskim sikanami in pred političnimi progoni. Poslanec mora imeti popolno svobodo, da lahko brez strahu pred progoni zastopa svoje mnenje; to pa ne sme segati tako daleč, da bi smel n. pr. neopravičeno žaliti kogarsibodi, kar je

Dalje se je reklo:

»Vprašanje je pa, ali pride Ana Zehetner, ki naj se jo povabi dan pred zaslišanjem potom gospoda župnijskega oskrbnika Grosa proti potrdilu pisma, katero se ji izroči, prostovoljno. Dvomljivo je in morda bode treba, da jo pripelje orožništvo. Prečistiti bode znal to izvršiti brez javne pozornosti in se sporazumi, ako je treba, s svetovno oblastjo. Tej, odnosno c. kr. žandarmeriji lahko pravite, da želi škofijski konzistorij razne matrikularne podatke. Seveda ne smete povedati, zakaj se gre v resnici. Dotična oseba Vas najbrže nalaže. To Vas pa ne sme premotiti. Prečistiti ima itak že vse dokaze za njeno krivico v rokah.«

Ta nalog je bil dekanu v Ramingu prav všeč. Saj je bil namerjen proti gospojinskemu župniku, katerega sploh ni maral. Dočim je bil oni pri občini nenavadno priljubljen, je bil on sam v Ramingu vzlic svoje gorečnosti za klerikalizem, ali pa ravno zaradi nje skrajno nepopularen.

»Evo, tako je, tako gre. Duhovnik, ki ne gre strogo s svojo stranko, mora pasti.«

Seveda tega, kar stoji v zapisniku, vendar ne bi bil mislil o župniku Hercogu. Grozno,

sedaj pri nekaterih poslancih prava bolezen. Omenjena določba popravlja dosednji položaj vsekakor vsaj deloma. Druga določba zahteva, da tožba ne zastari, ako zavlači državni zbor sam zadevo do zastarelosti; čim je tožba vložena, ne zastari pravda do tistega hipa, ko dovoli zbornica izročitev obtoženega poslanca. Toda načrt obsega še eno določbo, ki je absolutno neopravičena. Pravi namreč: »Ako je izvršil član državnega zbora v proslorih zborničnega posloplja kaznjivo dejanje, katerega sodnijsko preganjanje ni izključeno po drugem odstavku, naznani predsednik zbornice, katere član je dotični, lahko dogodek imunitetnemu odseku. Odsek ima tedaj, ne da bi čakal na sodnijsko prošnjo, tekom treh dni poročati o dopustnosti sodnijskega preganjanja. Ako ne pride to poročilo pravočasno, ima predsednik na prihodnji seji izzvati odločilo zbornice. Ako ne zanika zbornica tekom nadaljnjih osem dni dovoljenja za sodnijsko preganjanje, ni zapreke za kazensko postopanje. V slučaju preložitve državnega zbora, se računa omenjene roke od tistega dneva, ko začne zopet razprave. Predsednik je dolžan, podati omenjeno naznanilo, ako zahteva to vsaj deset udov zbornice.« (Določba o dejanjih, za katere je vsako sodnijsko preganjanje izključeno, pravi: »Udov državnega zbora se ne more pozvati nikoli na odgovornost zaradi glasovanja v izvrševanju njih poklica, za izreke v poklicu pa le od zbornice, kateri pripadajo.«) Ta odstavek načrta je zelo čuden in pomeni pravi izjemni zakon. Pričakovati je, da črta odsek to določbo, kateri je menda pravi namen, otežkočiti obstrukcijo.

Pluralna volilna pravica ima menda ravno, ko pišemo te vrstice svoj usodni trenotek. V zbornici je dospela volilna reforma do tiste skupine, ki obsega tudi določbo o enaki volilni pravici, proti kateri je vložil Tollinger, kakor znano, svoj pluralitetni predlog. To je takorekoč zadnji trenotek, ki ga lahko porabijo sovražniki volilne reforme, pa je umevno, da so se postavili na noge vsi pristaši privilegij, vsi politični desperadi, kar jih je zbranih v avstrijskem parlamentu. V primeri s precejšnjo naglico, s katero je zbornica obravnavala ostale skupine reformnega dela, je bila debata, ki se je razvila ob tej točki, dosti obširna, v celoti seveda dolgočasna, ker tudi najzagrizenejši zagovorniki pluraliteta nimajo argumentov, katerih ne bi bili že premlevali do skrajnega dolgočasje. Utemeljiti se pluralne volilne pravice sploh ne da in edino dejstvo, da obstoji v

kakšno nesrečo utegne povzročiti svobodomiseln župnik.

Hvala Bogu, da se je pustilo cerkvi v Avstriji še vodstvo matrik. Dobro je, da ima človek kot vodja matrik še posvetno oblast v svojih rokah.

Ako ne pride Anka prostovoljno, pošlje lahko on, služabnik preganjane cerkve, orožnike po njo. To bi bilo krasno! On, zaničevani far, bi lahko pokazal, da razpolaga v Avstriji ravno tako lahko z žandarmerijo, kakor okrajni glavar. Moj Bog, ljudje dobe vendar še respekt pred sveto cerkvijo, ako si da dekan prignati ljudi z orožniki.

Škof — ta pač razume, varovati cerkvene pravice. To je pameten mož. Tudi on, raminški dekan, je zelo pameten. Ali na to se ne bi bil spomnil. Torej je le treba reči: »Orožniki sem! Podatkov v matričnih zadevah želim!« To je le praktično. Kmet Jaka mu je itak že celo leto dolžan za pogreb kmetice. Naj pišem, kar hočem — on ne pride in ne plača. Le počakaj! Prihodnjič pošljem dva žandarja po te, seveda za podatke v matričnih rečeh. Najprej ga vprašam, kdaj je bila rojena njegova žena. To je

Zavrženi jetnik se je sprehajal poslej v stari obleki samostanskega hlapca po svoji celici.

XXI.

Ko je škof nagovarjal župnika, naj prizna svoj greh, je imel čisto vest; saj je bil sedaj popolnoma prepričan, da je bil župnik krvo-sramnik. Bil je pač pravičen škof. Ker je župnik tajil krivico, je bilo treba strogo preiskati slučaj. Nastopilo je škofovsko sodišče.*

Najvažnejši priči sta bili kuharica Lenka in njena hči Anka, kateri je bil pripravil župnik obe ob devištvo.

Ker pa bi se bili obe lahko sporazumeli, ako bi se ji bilo zaslislalo na enem mestu, je sklenil škof, poslati v Gospojno kanonika inkvizitorja, da zasliši mater, hčer pa povabiti za tisti dan v župnišče v Ramingu, da jo izpraša ondodni dekan in da sestavi zapisnik.

Da se olajša dekanu preiskavo, se mu je poslalo gotov zapisnik z 32 vprašanji, tako da je bil poleg vsakega vprašanja prazen prostor za odgovor.

* Vsi spisi, ki se odnašajo na zadevo, so v rokah pisatelja.

Belgiji, ni nikakršen argument, kateremu bi bilo pripisati kaj vrednosti, povrhu pa je pluralna volilna pravica na Belgijskem še precej ublažena s proporcionalnim sistemom. Nastop pluralitarjev v Avstriji je sploh do skrajnosti nezmiseln; edino vprašanje, ki velja tukaj glede volilne pravice je to: Ali naj se ohrani privilegije, ali naj se demokratizira zakonodajstvo? Kdor stoji na prvem stališču, je imel glasovati enostavno proti volilni reformi sploh, pa očitno kurij, v katerih so bili privilegiji več kakor zadostno zavarovani; kdor pa zametuje privilegije, ne more glasovati za nič drugega, kakor za splošno in enako volilno pravico. Zaradi pluralitete sploh ne bi bilo treba volilne reforme, ker je v sedanjem volilnem redu dovolj poskrbljeno za predprave in za multiplikacijo glasov. Kakor je kurialni sistem krivičen, tiči v njem še vsekakor več smisla, nego v Tollingerjevem predlogu, za katerega se je v odseku navduševal tudi dr. Tavčar. Stališče socialno demokratične stranke je v debati zastopal sodrug Seitz in razume se, da je z vso odločnostjo odklonil vsako pluraliteto. V sredo je bila končana debata, ter sta bila izvoljena za generalna govornika grof Sternberg in Abrahamovicz. V peto skupino spada tudi predlog, ki zahteva, da se vpelje volilno dolžnost. Stališče, katero je zavzel odsek v tem vprašanju, je znano; priporoča se, naj se prepusti deželni zborom, ali se vpelje v dotični deželi volilno obveznost ali ne. Zagovorniki te zahteve so iznašli posebno logiko, ki izvaja, da pomeni volilna pravica javno funkcijo, katero se vrši v interesu družbe in države. To je izmišljena premisa, ki postaja naravnost smešna. Brez obzira na posledice, ki jih utegne imeti volilna dolžnost — v Belgiji je imela n. pr. za socialno demokracijo prav dobre — izgubi volilna pravica značaj pravice, čim se določi glasovalna dolžnost. Kajti dolžnost ni pravica. Volitve imajo namen, dati državljanu priložnost, da upliva na zakonodajstvo, ako hoče. Ako pa noče, je to njegova stvar. Pri sistemu tajnih volitev se izpreobrne volilna dolžnost lahko v navadno trpinčenje, ki nima prav nobenega smisla. S takim zakonom bi se lahko prisililo volilce, da gredo na volišče, a če oddajo tam samo prazne in neveljavne listke, jih ne more in ne sme nihče kontrolirati, efekt, ki se ga je hotelo doseči, se razkadi, in premudri zakonodajci so pravzaprav blamirani. — To je komična stran tega predloga.

vprašanje v matrični stvari. Potem ga pa vprašam, ali mi že plača pogreb. Dokler imamo tako praktičnega škofa in tako neumne sovražnike, še ni nevarnosti za vero. Sicer bi bili sovražniki cerkve tudi pri nas že davno zahtevali, naj se podržavi matrike. Hvala Bogu, da so v Avstriji sovražniki cerkve bolj neumni, nego v vseh drugih evropskih državah, sicer ne bi mogla preganjana cerkev razpolagati z žandarmerijo niti pod pretvezo, da se gre za matrike. Saj so itak vse slabši časi. Prej, ko sem bil še mlad kaplan, je poslal župnik lahko žandarje po ljudi, da jih priženejo na veliko-nočno izpoved. Tudi ta lepi čas se more povrniti; tega ne dovolimo, da bi propadla Avstrija pod rokami sovražnikov cerkve!

Še tistega dne je šel dekan osebno k orožniškemu postajevođji. Naročil mu je, ne kot dekan, temveč kot vodja matice, naj bode prihodnje dni pripravljen, da dobi primeren nalog. Vabilo na kozarec vina v župnišču je še podprlo zapoved.

Postajni vodja, ki ni vedel, kaj je matiča, je odšel takoj k okrajnemu glavarju in mu je sporočil čudno zahtevo gospoda dekana.

Proračunski odsek državnega zbora se je pečal v torek z vladno predlogo o zboljšanju plač za pošne uradnike in sluge. Odsek je sprejel resolucijo poslanca Hofmann-Wellenhofa, ki poziva vlado, naj posveti vso paznost in naklonjenost zboljšanju gmotnega položaja uslužbencem pošne in brzojavne uprave. Omogoči naj se posebno prometnim uradnikom boljše avanziranje ter naj se podvoji v to namenjeno svoto, za katero je vlada določila 112.000 kron. Skrbi naj se, da morejo hitreje avanzirati poštni praktikantje, oficijantom naj se omogoči, da lahko postanejo uradniki, aspirante, ki samostojno poslujejo, naj se definitivno postavi kot oficijante, oficijantke naj dobe enake plače, kakor moški kolegi, krajevne doklade poštarjev naj se izpremeni v aktivitetne doklade 11. do 9. činovnega reda, za sluge naj se določi službene doklade, pomnoži naj se število službenih mest, doklade pa naj se vračuna v pokojnino. Vlado se poziva, naj postavi potrebne svote v proračun in naj čimprej poroča zbornici, kaj je ukrenila. Končno se poziva vlado, naj posveti svojo paznost tudi določbi 35 letnega službovanja, službeni pragmatiki, disciplinarnemu postopanju, določilom o dopustih, nedeljskemu počitku i. t. d. — Odsek je potem razpravljaval od 20 odstotni draginjski dokladi za državne uradnike.

Pri ožjih volitvah za moravski deželni zbor, ki so se vršile v nedeljo, so dosegli socialni demokratje jako časten uspeh. Izvoljeni so bili še trije socialni demokratje, in sicer: František Svoboda, Jan Filipínský in Karel Vaněk. Iz četrte kurije pridejo torej v deželni zbor: Pet čeških socialnih demokratov, en nemški socialni demokrat, sedem klerikalcev, pet nemških nacionalcev in dva mladocěha. Uspeh v posameznih okrajih je bil sledeči: 3. volilni okraj (Dačice, Znojmo, Mikulov i. t. d.) socialni demokrat Svoboda 9774, klerikalec Chalupa 8338 glasov. 5. volilni okraj (Novo mesto, Ždar, Blansko) socialni demokrat Filipínský 14.325, klerikalec Navrátil 11.423 glasov. 6. volilni okraj (Boskovice, Moravska Třebova, Zábřeh, Šumperk) socialni demokrat Vaněk 12.218, klerikalec Krist 10.839 glasov. V 4. okraju (Třebíč, Iglava) je dobil klerikalec Jilek 12.925 glasov; v manjšini je ostal socialist Toužil z 10.344 glasovi. V 8. okraju (Kroměříž, Prostějov) samostalni kandidat Reichstädter 12.535, v manjšini socialist Šeha 7539 glasov. V 11. okraju (Prerov, Bistrica, Holešov) klerikalec Smykal 9356, v manjšini socialist

Okrajni glavar zopet ni mogel storiti nič drugega, kakor naročiti žandarmeriji, naj točno izpolni zapoved dekana kot vodje matice, ker se dobi sicer le od zgoraj dolge nosove.

Po tem dvojnem nalogu si je napolnil orožniški zapovednik doma svojo torbo z ostrimi patronami, kajti matrike morajo biti gotovo nevarne reči.

Prav tistega dne je dobil tudi gospod administrator važno pismo od škofovskega sodišča, ki ga je zelo vznemirilo. Obsegalo je nalog, naj izroči Anki priloženo vabilo ter naj pošlje podpisano sprejemnico takoj škofijskemu dekanatu v Raming.

Temne slutnje so mu vstajale, ko je čital. Kaj naj pomeni vabilo Anke pred delegata škofovskega kazenskega sodišča? Mar se že ve za njeno nosečnost? Ali ga je vendar izdal župnik, dasiravno mu je z izpovedjo tako trdno zaprl usta?

Nikakor ga ne sme Anka izdati in nikakor ne sme iti v Raming. Kako lahko bi ji izvalil dekan priznanje! To se mora preprečiti. Sedaj je župnijski upravnik. Kako prijeten je ta položaj; vse lepši, nego dusebrižje v mračni uredniški sobi. In koliko

Merta 8604 glasove. V 13. okraju (Kyjov, Ostroh) klerikalec Horak 8448, v manjšini mladocěh Smrček 7273 glasov. V 14. okraju (Viškov, Slavkov) klerikalec pater Šramek 10.354, sodrug Dědek 8512 glasov. V nemških okrajih so bili izvoljeni trije nacionalci, in sicer: V Znojmu Zeisel z 10.154 proti kršč. socialcu Langu s 6077 glasovi; v Iglavi Müller z 10.700 glasovi proti socialistu Freundlichu s 6268 glasovi; v Olomucu Prayon 10.269 proti sodrugu Schloßnicklu s 7412 glasov. Bilanca glasov četrte kurije v češkem katastru je sledeča: Socialni demokratje 79.985, mladocěhi 29.587, klerikalci 71.683 glasov. — Volitve v ostalih kurijah se socialni demokrati niso udeležili.

Nemški državni zbor je imel 13. t. m. prvo sejo po počitnicah. Rešil je dolgo vrsto peticij. 14. t. m. je vložil poslanec Bassermann sledečo interpelacijo: «Ali je državni kancelar pripravljen, podati pojasnilo o razmerju Nemčije napram drugim državam ter se izjaviti o skrbih, ki vladajo v mnogih krogih ljudstva zaradi mednarodnega položaja?» — Socialni demokrati so vložili interpelacijo zaradi mesne draginje.

O atentatu na nemškega cesarja so bile v torek, 13. t. m., razširjene razne govorice. V Monakovem na Bavarskem so položili temeljni kamen tehnološkemu muzeju; na slavnost je prišel tudi cesar Viljem, dasiravno se ne more reči, da bi bilo postalo dejanje vsled tega bolj važno. Ko se je peljal na slavnost, je baje počil strel in vesti so pripovedovale, da se je cesar prijel za prsi, iz česar se je sklepalo, da je bil ranjen. Kako so nastale te govorice, je neznano, kajti oficijelna poročila trdijo, da se sploh nič ni zgodilo. Res je le, da so vsled Viljemovega potovanja zaprli v važnih mestih mnogo anarhistov. Druga poročila pripovedujejo, da se je pri neki stavbi ali pri neki mestni dekoraciji zrušil steber, ki je zadel tri ljudi, enemu razbil črepinjo, dva pa težko ranil. Pok je bil baje tako močan, da je bilo slišati, kakor bi bila počila bomba. A to se je zgodilo, še preden je cesar sedel na voz.

Domače stvari.

Deputacija permanentnega odbora, ki je bil potrjen na shodu v dvorani «Uniona», obstoječa iz gospodov dr. Ravniharja, dr. Pegana in sodruga Kristana, je bila v petek pri deželnem glavarju, gospodu pl. Deteli, da mu vroči resolucijo, sprejeto

sedaj lahko deluje za svojo sveto cerkev, ko mu ni župnik na poti! Kdo ve, ali se povrne kdaj framasonski župnik, ki ga škof itak ne mara. In če se že povrne, požene zdravo seme, ki ga sedaj tako pridno seje, dotlej že močne korenine. V politično čitalnico stopa vedno več udov, dobri, pridni cerkovnik ga pa podpira bolje, nego bi ga mogel kaplan. Katoliškemu časopisju je pridobil štiri nove naročnike, in kadar bode njegov oče zopet župan, si osvoji cerkev v Gospojni zopet svoje pravice.

Njegov oče je užival veselje, ko mu je pokazal star, zarjavel nož z odkrhnjeno ostjo, ki ga je bil našel, ko je prebrskal, imenovan za upravnika, vse župnikove miznice. Ako bi našel kakšna pisma, ki bi obremenila župnika, pa bi jih poslal škofu, bi bilo to le na korist cerkvi — in seveda tudi njemu. Ali žal, da ni mogel najti nič takega. Samo stari nož se mu je zdel čuden, ker je bilo zarisano vanj ime njegovega očeta.

Torej je imel prokleti far res še nož, s katerim je takrat zabodel Miho! Spravljaj ga je, da bi ga lahko porabil za obtožbo, kadar bi se mu poljubilo.

na shodu. Gospod glavar je, kakor je njegova navada, ljubezljivo sprejel deputacijo, prevzel je resolucijo ter je dejal, da se bo pečal z zadevo deželni zbor, kateremu predloži deželni odbor ves material, ki se odnaša na afero. Gospod glavar je bil mnenja, da naši deželni zavodi ne morejo biti tako slabi, ker so se n. pr. o deželni bolnici razne kapacitete izrekle zelo pohvalno. To je dalo povod pogovoru izmed gospoda glavarja in članov deputacije, ki je trajal skoro dve uri in pol. Člani deputacije so razložili gospodu glavarju, kako sodi javnost ne le o zadnji aferi na Studencu, temveč o vsem zistemu, ki vlada pri deželnem odboru, ter so navajali tudi mnoge posamezne slučaje, ki so služili seveda le za ilustracijo. Med nazorom deželnega odbora, ki jih je tolmačil gospod glavar, ter med nazorom, ki jih je zastopala deputacija, je zijal seveda globok prepad in kakor se nam zdi, so dobili odposlanci vtisk, da je deželni odbor kratkomalo nepristopen modernejšim idejam. Deželni dvorec na kongresnem trgu je sicer novo poslopje, ali duh, ki vlada v njem, ni le iz predpotresnega, temveč prav iz predmarčnega časa. Gospodje se ne morejo vziveti v novo dobo; moderne misli so jim nerazumljive; nazorom mlajših generacij se čudijo in zde se jim nemogoče. Šablona je v deželnem dvorcu sveta. Birokratizem in formalizem nadomeščata živo življenje. In nihče ne more upati, da bi utegnili gospodje kdaj modernizirati svoje nazore. Vse, kar se zdi nam naravno, samoobsebi umevno, se zdi gospodom grozno. To je nasprotje, ki se ga ne da odpraviti ali izravnati in jasno je, da ne bode pomagalo nič drugega, kakor boj. Prebivalstvo bode moralo samo odločiti: Ali hoče, da prekoračimo na Kranjskem prag dvajsetega stoletja ali ne. Ako ostane dosežani zistem v veljavi, je vsaka fraza o našem napredku smešna in neopravičena. Deželna uprava ne sme izginiti z dnevnega reda, dokler se ne doseže popolne remedure, v vsakem oziru in to ne pojde drugače, kakor da se strmoglavi obstoječi zistem. V deželni dvorec mora priti nov duh; tega pa ne more poskrbeti nihče drugi, kakor ljudstvo samo. Začeti se bode moralo pri deželnem zboru in volilni reformi, zanj bode treba priznati isto važnost, ki ji gre. Permanentni odbor pa mora vzeti svojo nalogo popolnoma resno; po potrebi mora razširiti svoj delokrog in za svojo glavno nalogo mora smatrati sestavo gradiva, s katerim se javnosti lahko sestavi pravo sliko naših deželnih razmer.

Ako bi sedaj vedel, da mu je on, oče dobrega Gustla, tako zasolil s pismom, ki ga je pisal škofu — gotovo bi prišel s svojim nožem.

Vražji smehljalj je zdrknil čez mlinarjev obraz, ko je vrgel najdeni nož v zakurjeno peč, potem pa ostrico v potok.

Sedaj naj se župnik le povrne; ni se mu ga treba več bati. Brez skrbi deluje sedaj lahko za svojega sina, da postane župnik v Gospojni.

Saj stori dober oče vse za svojega otroka. In brigati se mora pač, da spravi sina naprej, kajti Gustel res ne zna nič skrbeti za svojo bodočnost. In tudi Anka je njegovo dete; tudi za njo mora oskrbeti. Kuharica naj postane pri Gustlu, pa je tudi ona dobro preskrbljena. Dobro se ji bode godilo, in to ji želi od srca, saj je tudi njen ljubeč oče. Kaj ni bilo dobro delo, da jo je že rešil slabega, liberalnega župnika?

Dočim je mislil oče na veselo bodočnost svojega sina, so njega prešinjale hude skrbi. Pismo škofovskega sodišča je zelo sumljivo. Ali s tem se vendar še ne more sumiti, sicer ne bi bili pustili, da gre vabilo za Anko skozi njegove prste. Toda Anka

Magistratnim uradnikom je občinski svet zvišal plače. Zato se je šla posebna deputacija poklonit županu in ga prositi, naj izroči mestnemu svetu na prihodnji seji zahvalo uradnikov. O zvišanju samem ni treba besede; bilo je že davno potrebno in bil je zadnji čas, da se je nekaj zgodilo. Koliko bode s tem izboljšan položaj uradnikov ob ljubljanski draginji, o tem ne maramo sedaj debatirati. Ali pa je bila tista deputativna zahvala potrebna, je drugo vprašanje. Nekateri ljudje mislijo, da zahteva »kurtoazija« take korake; drugim se zdi, da diši to po bizantinizmu, vsekakor pa je vmes nekoliko neodkritosrčnosti. O tem se lahko dvomi, da bi bili vsi uradniki iz lastne iniciative prišli na misel deputacije. Seveda ne bi bilo nič prijetnega za tistega, ki bi se bil branil. Ali da uradniki niso tako navdušeni, kakor bi sodil nepoučen človek, je gotovo, kajti na to izboljšanje so čakali že vsi, kakor ozebel na solnce in če je končno prišlo, je prišlo pozno, tako pozno, da danes gotovo nima več tiste vrednosti, kakršno bi bilo imelo v prejšnjih časih. In menda niso prejeli uradniki s tem nikakršnega darila; saj morajo za plačo delati. Cela stvar je trgovina: Jaz ti dajem delo, ti mi ga plačaš. Le da ne morejo uradniki sami določati cene za delo, katero prodajajo. Kaj se hoče torej s tako zahvalo? O tem, da ima tudi čas, v katerem je dovoljeno to zvišanje plače, svoj pomen, niti ne govorimo. Pač pa je treba govoriti o nečem drugem. Magistrat nima samo uradnikov, ampak tudi delavce. Tudi njim se slabo godi, še slabše, kakor uradnikom. Kaj je pa z njimi? O zvišanju njih plač se je že davno nekaj sklevalo, a še danes ga nimajo. Ali ne bi bilo primerno, da bi se spomnil mestni svet končno tudi na to dolžnost?

O deželni prisilni delavnici bode treba pač menda napraviti stalno rubriko, preden se popravi tam obstoječi neznosni zistem. Omenili smo že službo paznikov, ali na mero-dajnem mestu menda nimajo smisla za to, da je suženjstvo že povsod odpravljeno in da je tudi paznik človek, od katerega se ne more zahtevati nadčloveških moči, zlasti ne ob tisti plačici, ki jo imajo. Podobne službe so tudi pri drugih zavodih, n. pr. pri sodiščih in pri jetnišnicah, ali če jih primerjamo s tem, kar se nalaga paznikom deželne prisilnice, moramo reči, da je razlika res kričeča. Leta 1868 je bila izdelana instrukcija za paznike, ali danes menda nihče ne ve, kakšni temeljni predpisi veljajo zanje. Pravila zavoda, ki datirajo iz novejšega časa, obsegajo glede njih samo

bi ga le lahko izdala, ako bi jo ugnali v zagato. Zato jo je pregovoril, naj njemu na ljubo ne gre v Raming. To pot bi bila nesreča zanj in zanj.

Vrhutega pa je nad vse čvrsto zaupal v Boga. Njega, ki se tako goreče bojuje za božjo cerkev, ne more tako zapustiti Bog.

S krepkimi koraki je šel sam na pošto, da odda sprejemnico z Ankinim podpisom. Njegova bodočnost je bila zopet prosta nevarnosti. Anka mu je obljubila, da ne pojde v Raming in prisegla je, da ga ne izda. Zato ji je pa tudi on vnovič prisegel večno ljubezen in zvestobo. Ni pa mislil tako resno, da bi bila lahko postala ljubosumna cerkev, kateri je tudi prisegel ljubezen in zvestobo. Ne, te prisége se hoče držati vestno, tudi ako bi veljalo življenje.

Tistega večera, ko je poplačeval gospod Gros Anki prisego molčanja z viharimi dokazi ljubezni, sta sedela v Ramingu pri čisto že napolnjenem kozarcu vina dekan in z večernim vlakom prispeli gost, škofovski inkvizitor, kanonik Fink. Z večerno pošto je prišlo iz Gospojne potrdilo za vabilo. Če le pride ta Anka? Ako pride, se odpelje kanonik takoj v Gospojno, da

nekoliko splošnih določb, stara instrukcija pa že zaraditega ne more biti veljavna, ker so se razmere tekom časa v marsičem izpremenile, tako da je doslovno ravnanje po starih predpisih samoposebi nemogoče. Pomanjkanje natančnih navodil pa daje seveda dovolj priložnosti za neenako postopanje in povsem, kar se nam poroča, je zelo verjetno, da je protekcija precej cvetoča. Tako kakor preiskuje gospod grof Barbo, seveda ne bo nikoli dognal resnice. Ako se izprašuje paznike spričo ravnatelja o priložbah, je jasno, da se ne bodo upali izpovedati, kaj jih teži, ker se boje, da bi jim to lahko škodovalo. Gospod grof pride, pa gre, ali pazniki ostanejo in njih predpostavljene tudi. Ako se noče voditi preiskave samo pro forma, se mora začeti drugače. Nam se res ne gre za maščevanje, ali za to, da bi bil ta ali oni kaznovan; saj imamo sploh o kaznih svoje lastne pojme. Ali to se mora zahtevati, da se pripravi tudi prisilnični paznikom človeka dostojne in znosne razmere. Zahtevati od takega nastavljenca celo do 104 ure službe, je pa nečloveško. Pa tudi ni vsaka služba enaka in bilo bi treba, da se pazniki izpremenjujejo, ne pa da morajo eni opravljati vedno najtežje, drugi lahko, nekateri pa nobene službe. Nekatere službe so sploh nepotrebne in menda se komandira ljudi zanje le zato, ker je navada taka. N. pr. o takozvani »Folterkamri« — pazniki že vedo, zakaj jo tako imenujejo — se nam zatrjuje, da ne bi bilo tiste službe prav nič treba. Služba kuhinjskega paznika, kateremu ni treba delati nočne službe in ki ima sploh lažje opravilo, bi se pa morala pač menjati, kakor je navada v drugih zavodih, ne pa, da je že celih 16 let privilegij enega človeka. Kar se nam pripoveduje o praktikah pri tej službi, pustimo rajši na stran; treba bi bilo pa tudi tam remedure. Predobrega srca ne opažajo pazniki pri svojih predpostavljanih. Z ozirom na nezadostni zaslužek bi bilo pač umestno, ako bi se paznikom malo pomagalo, kjer se more brez oškodovanja drugih. Uradniki, ki imajo vendar ugodnejši gmojni položaj, lahko kupijo od zavoda na debelo nakupljenega vina seveda ceneje, nego bi bilo drugje. Nihče jim tega ne zavidja, a kar se dovoli uradnikom, bi se lahko privoščilo tudi paznikom. Status je tako urejen, da ima drugi razred dve kategoriji, prvi pa tri in preden doseže človek najvišjo njemu odprto stopinjo, je že z eno nogo v grobu. Na katerem predpisu sloni ta razdelitev, tega tudi nihče ne ve. V za-

izvrši preiskavo z materjo Lenko. Ako pa je do desete ure ne bode, se popeljeta dva orožnika z njim v Gospojno, da jo priženeta, že vsled izostajanja krivo, pred matičnega vodjo.

Oba škofovska preiskovalna sodnika sta temeljno pretresala zadevo, katere sploh ni bilo treba več preiskovati, kajti krivica župnika Hercoga je bila že dokazana po obeh pismih, ki jih ima škof in z njegovim molkom in tajejem. Ali trdovratnemu grešniku je treba dokazati krivico s pričami. Zato bode kaznen tem ostrejša. Škof ima dobro srce za zločinca, ki odkritosrčno prizna svoj greh; ali za take ljudi, kakršen je Hercog, bi bilo odpuščanje neumestno.

„Da, da, škof je mož, ki zna še brniti in primerno rabiti zadnje pravice preganjane cerkve. Nikomur v konzistoriju ne bi bilo prišlo na misel, vzeti posvetno oblast v službo, pod pretvezo, da se gre za matične zadeve.“

Pogosto sta trčila duhovnika s kozarci in sta ju izpraznila za škofov blagor in za končno zmago uboge, preganjane cerkve.

Dalje prih.

vodu mislijo, da je gospod ravnatelj sam stvar tako uredil. Število osebja je nezadostno in tukaj je »šparzistem« gotovo neopravičen. Če se hoče imeti dobro in zanesljivo službo, jo je treba tako urediti, da jo ljudje lahko vestno opravljajo, potem je tudi primerna strogo opravičena. Ne stara sablona, ampak pamet bi morala biti merodajna. Kako naj se z zavodom doseže pravi namen, ako morajo biti ravno tisti nezadovoljni, ki prihajajo s prisiljenci največ v dotiko in imajo na nje direkten upliv? Saj ima delavnica menda še kak drug namen, kakor omogočiti ravnatelju obsežno gospodarstvo? Po pravih ima biti tudi deželna vlada zastopana v takozvani hišni komisiji in ji pripada neko nadzorstvo. Ako deželni odbor sam ne ukrene, kar je potrebno za temeljito saniranje razmer, naj se pobriga tudi dež. vlada nekoliko za stvar.

Poznavanje političnih razmer je v krogih »Slovenskega Naroda« kar presenetljivo. Ko so bile končane glavne volitve v četrto kurijo za moravski deželni zbor, je kričal o zlorabi vere na klerikalni strani ter o terorizmu socialnih demokratov. Sugerirati je hotel svojim čitateljem tudi na Moravskem nekako zvezo socialnih demokratov s klerikalci, dasiravno se je izvršil ravno glavni boj med tema dvema strankama. V čeških časopisih nismo čitali prav ničesar o terorizmu socialistov — tudi v meščanskih ne! — in je tudi težko razumeti, kako naj bi delavci terorizirali. Vemo sicer, da so se buržoazijske stranke poslužile nasilstva, n. pr. v Moravski Ostrovi, kjer so zapisali okrog 2000 čeških, slovaških in poljskih delavcev v nemški kataster, pa so jih prisilili, da glasujejo za nemškega nacionalca, kar bi utegnilo tako radikalno naroden list, kakršen je »Narod«, tudi nekoliko zanimati; verujemo tudi, da so moravski popje porabili svojo moč v cerkvi. Ali če bi bili socialni demokratje le količkaj poskusili terorizirati, bi bil nedvomno zadonel tako mogočen krik po meščanskem časopisju, da bi se ga bilo slišalo tudi do ljubljanskih uredništev. Ali ni ga bilo. Naj nam pa dovoli »Narod«, da ga opozorimo na nekaj drugega. Po glavnih volitvah je bilo treba cele vrste ožjih volitev, za katere so bili angažirani večinoma socialisti in klerikalci. Z ozirom na svobodomiselnost načela, so sklenile vse protiklerikalne stranke, solidarno podpirati socialiste proti klerikalcem; na Moravskem ni bilo nobenega političnega momenta, ki bi bil mogel roditi pomisleke proti takemu solidarnemu postopanju. Ali v dvanajsti uri je naenkrat narodno-socialna stranka, ki je pri naših liberalcih posebno čislana, tako da bi jo celo radi posnemali, požrla besedo ter je sklenila, glasovati za klerikalne kandidate proti socialno-demokratičnim. To se pa ni zgodilo kot osamljen slučaj, temveč kot začetek trajne zveze med narodnimi socialisti in klerikalci, kateri je namen, pribaviti narodno-socialnemu vodji Adamiri, ki je propadel v četrto kurijo, mandat v mestni kuriji proti drju. Stranskemu, s pomočjo klerikalnih glasov. Seveda smo prepričani, da »Narod« tega ne pove svojim čitateljem.

Na pomoč kliče »Slovenski Narod«. Čudil se bode, kdor se spomni, kako samozavestno je pisalo liberalno glasilo zlasti pred zaupniškim shodom in takoj po njem. Kdor bi mu bil verjel, bi bil moral misliti, da je vsa slovenska svobodomiselnost brezpogojno v njegovem taboru in vse drugo razven klerikalcev ne šteje nič. Ni še dolgo, kar je dajal »Narod« učiteljem brce, češ, saj jih liberalna stranka ne potrebuje; bili so ji bolj v padlego, kakor na korist. Na shodu so napadali »mlade«, kakor predrzne šolske pobe. V petek in v soboto je »Narod« še trobil, da je pokazal shod zaupanje vseh svobodomiselnih elementov do stranke. Danes pa že milo prosi, naj bi se združilo vse, kar je svobodomiselnega, spričo klerikalne nevarnosti, ki bode poplavlila deželo. Sedaj naj se mahoma pozabi na vsa nasprotja, seveda menda tudi na vse žaljivke, na vse brce in klofute, ki jih je tako rada delila liberalna stranka in zlasti

njen priznani — nepriznani organ. Čemu vendar to? Saj ste sami tako močni! Saj ni ničesar na Slovenskem razven vas. Celo leto se vam ni zdelo potrebno, slušati svarilne glasove, ki so neprenehoma doneli ter vas opominjali, da še ni konec dni. Kolikokrat ste jo že zavozili, pa se vam je hotelo pomagati, da dvignete voz iz hlata; ali niste vedno v novo tiščali v močvirje? — Pojdite spat! Vi niste več tisti, ki ima klicati na raliiranje, temveč veseli bodite, da se vam odkaže še kak prostorček, kjer imajo Vaši ostanki sodelovati. Svobodomiselni elementi bi morali biti sami norci, da bi se podali pod vaše vodstvo, ko niste znali voditi ni sami sebe. Vodilno vlogo ste odigrali do dobrega; ne delajte se še smešne povrh.

Stagnacija socialne demokracije je razkril »Slov. Narod«. V času, ko zapuščajo liberalno stranko zadnji pristaši, bi bilo tako tolažilo kakor balzam na odprte rane. Križ je le, da je taka tolažba popolnoma imaginarna, ker obstoji omenjena stagnacija edino v željah in v domisljiji »Narodovih« urednikov. Povod liberalnemu filozofiranju je dala seveda udeležba socialnih demokratov v protestni akciji proti zistemu deželnemu odboru. Glasilo iz Knafovih ulic je menda popolnoma nerazumljivo, da se postavi lahko kdo proti krivici, ki ni zadela direktno njega samega, pa zato išče tajne nagibe, kjer jih ni. Ako bi pa »Narodovci« nekoliko razmislili situacijo, bi morali vendar razumeti, da je socialna demokracija kot eminentno ljudska stranka moralno prisiljena, nastopati, kjer so na dnevnem redu zadeve vsega ljudstva. In socialna demokracija je bila v prvi vrsti poklicana na akcijo, ker je a priori prosta vsake odvisnosti, saj je ona edina večja stranka, ki ni udeležena ne v deželnem odboru, ne v deželnem zboru. A tudi kdor ni socialist, mora v takih slučajih reflektirati na socialno demokracijo, saj vendar ni skrivnost, da je impozantna akcija brez sodelovanja socialnih demokratov dandanes v Ljubljani nemogoča. To ni baharija in ni omalovaževanje drugih, ki imajo dobre namene, temveč je enostavno konstatiranje dejstva. Do skrajnosti smešna je torej trditev, da socialni demokratje ne pridobivajo več terena med delavstvom in da zato iščejo zaslombe pri uradništvu. »Narod« vidi menda že zamenjavo uloge: Delavstvo v liberalnem taboru pod komando dr. Tavčarja, uradništvo pa v socialni demokraciji pod Kristanovim vodstvom. No, Chamovi ponesrečeni eksperimenti bi bili vendar »Narodovci« lahko poučili, da sicer lahko izgube uradništvo, ne da bi zato mogli pridobiti delavstva. Ali če misli »Narod«, da diskreditira socialno demokracijo, pripovedujoč, da agitira med uradniki, tedaj taksira vendar prenizko razsodnost delavstva. Saj sami ne verujemo, da bi bil že prišel čas, ko razvijejo naši uradniki rdečo zastavo in preidejo ob zvokih maršeljze v socialistični tabor; toda kar ni danes, utegne biti jutri in reelno mislečemu človeku se ne more zdeti nič smešnega na pragozi, da postanejo tudi uradniki prej ali slej socialni demokratje. To je njih usoda, ki jo tkó razmere. Kadar premagajo uradniki najmočnejše predsodke, jih ne bode prav nič sram, da so našli svoj pravi cilj; socialni demokraciji pa tudi ne bode treba zatajiti ničesar, kajti ona je stranka delavnega ljudstva in še nikoli ni trdila, da uradniki ne bi bili delavci. Sicer pa — »Narodovi« strahovi ne plašijo nikogar več.

Shodi.

Ljubljana. Dne 27. novembra ob 8. uri zvečer je v salonu gostilne pri Stajercu, Resljeva cesta 20, javen železničarski shod. Na dnevnem redu je: 1. Starostno zavarovanje železničarjev. 2. Konferenca delavniških in kurilniških delavcev. Poroča sodrug Kopač iz Trsta. 3. Predavanje sodruga E. Kristana iz Ljubljane. Sodrugi, železničarji! Pridite v polnem številu, to zahteva vaša korist!

Trst. Javen železničarski shod bode dne 1. decembra t. l. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani »Delavskega Doma«. Govoril bode sodrug Ethin Kristan iz Ljubljane. Zlasti državne železničarje vabimo, naj se mnogobrojno udeležijo shoda. Razmere, v katerih žive železničarji v Trstu, odkar je dograjena nova železnica, so neznosne, pa je nujno potrebno, da se že temeljito pogovorimo o njih. Pridite torej vsi, pa tudi vaše žene!

Gorica. Dne 3. decembra t. l. se ustanovi podružnica železničarske organizacije za državne železničarje. Ustanovni shod bode ob 8. uri zvečer v gostilni Marzini, ulica Giuseppe Verdi, števil. 1. Na dnevnem redu se poleg ustanovitve tudi predavanje sodruga Kristana, ki pride iz Ljubljane. Sodrugi, pridite vsi, kar vas je službe prostih, pa pripeljite tudi svoje žene seboj! Treba je, da izpoznajo tudi one razmere.

Tržaške stvari.

Tržaška politična organizacija priredi v nedeljo, 2. decembra t. l. v delavskem domu, ulica Boschetto 5, veliko veselico s petjem, dramatično predstavo, šaljivo pošto, srečolovom in plesom. Vstopnina 40 vin, za moške, 30 vin, za ženske.

Sirenski glasovi. Dne 14. svečana t. l. so imele učenke šole sv. Cirila in Metoda v Trstu nemško (!) predstavo pri nunah v ulici Pasquale Besenghi. Med drugimi rečmi so igrale tudi igro »Auf dem Markte«. Vse na čast patru Volbertu in škofu Naglu. Varujte se sirenskih glasov, kaj, cenjena »Edinost«!

Arte Moderna, to je jako priljubljeno delavsko diletantsko društvo v Trstu, priredi v nedeljo, 25. t. m. ob 8 1/4 zvečer predstavo v gledališču Goldoni. Predstavljalo se bode socialno dramo »Brezdomovinci« v dveh dejanjih z intermezzom od P. Gorija. Vstopnina 50 vin, sedeži 40 vin., lože 2 kroni.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 21. novembra. Pluralni zistem je odklonjen z veliko večino. Prvi štirje paragrafi so bili sprejeti, deloma z malimi izpremenami. Odklonjeni so bili predlogi: Pergeltov in Chocov pri prvem, Vasiljkov pri tretjem paragrafu. Pri tretjem paragrafu je bil sprejet Hrubyjev, pri tretjem Abrahamowiczjev predlog. Kaiserjev predlog, ki zahteva volilno dolžnost, je bil odklonjen. Za § 5, ki določa, da ima vsaki volilec en glas, je zahteval Malik glasovanje po imenih. Napetost je bila velikanska. Za Tollingerjev predlog je bilo oddanih 143, proti njemu 201 glas. Za pluralni zistem so glasovali: Poljsko kolo, izvzemši demokratično krilo, konservativni veleposestniki, ustavovorni veleposestniki, Vsenemci, nekateri nemški liberalci, tirolski in stajerski nemški klerikalci in nekateri nemški agrarci; seveda tudi oba navzoča slovenska liberalca, Ferjančič in Plantan. Tako so slovenski liberalci še končno potrdili svoje bornirano, protidemokratično, protiliberalno, ljudstvu sovražno vedenje, katerega ne morejo opravičiti z ničemer, kajti s koroškimi mandati nima pluralni zistem prav nič opraviti. Na svojem shodu so torej še enkrat brezobrazno nalagali svoje zaupnike, ko so trdili, da so pristaši splošne in enake volilne pravice; z glasovanjem za pluralni zistem so tudi zatajili program, ki je bil sprejet na zaupniškem shodu; s tem blaznim glasovanjem so definitivno dokazali, da je pri njih vse švindl, od začetka do konca, od »Narodovih« članov do državnoborskih govoranc, od gostilniškega klepetanja pa do programa. V četrtek skleniti splošno in enako volilno pravico, v sredo pa že glasovati za pluralitet, to znajo le še slovenski liberalci, ki se tako razkrinkujejo kot najpredrzejši politični švindlerji.

Tiskovni sklad:

Delavci glavnih skladišč v Trstu so nabirali povodom svojega uspešnega plačila gibanja po solidarnem sklepu za tiskovna sklada »Rdečega Praporja« in lista »Il Lavoratore« ter so izročili našemu upravnistvu 131 kron.

Vabilo

na

izvenredni občni zbor

občnega konsumnega društva v Trbovljah

(vpisana zadruga z omejenim poroštvom)

ki bode

dne 30. novembra, ob 10. uri dopoldan v gostilni gosp. Počivavška na Vodah.

Dnevni red:

1. Poročilo in sklepanje o kreditu.
2. Razprava o sklepih zadnjih dveh nadzorniških sej.
3. Eventuelna volitev blagajničarja.

Vstop je dovoljen samo rednim članom, ki se morajo izkazati s člansko knjižico ali z legitimacijo.

Na obilno udeležbo vabi predstojništvo.

Fran Rinaldo
ravnatelj.

Fran Zmerlikar
preglednik.

Dopisi.

Šmihelj na Krasu. Čedne razmere vladajo v Šmihelju pri St. Petru na Krasu. Kadar hoče tamošnji kaplan kaj doseči, vselej začne na prižnici jokati. Take maneve je delal za časa učitelja g. Andreja Laha, ki je bil kaplanov boter, kakor tudi sedaj proti g. nadučitelju Vugi. Razjoe se na prižnici in omeni, da bo šel proč ali pa, da naj možje pridejo v farovž, da se bodo zmenili, da ne bo šel proč. Kakor je obrodilo za časa učit. g. Laha njegovo hujškanje podel vspeh, ravnotako ga je letos. Takrat je bila posledica jokanja, da so z veliko gonjo nabirali podpise, da se mora g. Laha iz Šmihelja spraviti. Da, celo so se ljudje zbrali, da bodo g. Laha ven vrgli. Dalje je tisti ljubi svojega bližnjega, pošiljal ljudi čez učitelja lagat k tedanjemu okr. glavarju i. t. d. Sedaj se pa z velikim hrupom nabirajo podpisi in ljudstvo šunta čez g. Vugo, da mora stran in kot posebno sredstvo je kaplan na prižnici vporabil to-le ugodnost, da je ljudstvo jokaje opozarjal, kaki reveži, da bodo otroci, ker on da ne bode hodil učiti nauka v šolo, dokler je ta nadučitelj v Šmihelju, sicer pa, da naj pridejo v farovž, da se tam zmenijo, kaj treba napram nadučitelju ukreniti. Kako da se ljudje v farovžih obde-lujejo, ni treba posebno se pojasnjevati. Če rečemo, da backi vse pritrdi, kar jim gospod kaplan rečejo in da postane učitelj predmet najhujšega zaničevanja, naj zadostuje! Da se je pri teh podpisih dajalo celo za «flajšce šnopsa», je dovolj karakteristično za popovsko divjanje v tem ubogem Šmihelju, kjer je ljudstvo za 500 let nazaj.

In se dobi še kako tercijsko dušo, ki trdi, da učiteljem v Šmihelju rožce cveto! Ali ni to sramotno, da se dobe še taki, ki kaj takega trpe, zlasti oblasti, ki take skandalozne ovadbe za med napram učitelstvu jemljejo? Sveđa, kar pride iz popovskih rok, je vse sveto in tudi resnično, čeprav obsega včas najhujše lumparije. Pripomniti imamo se, da se kaplan Lenasi ni pregel v poučevanju nauka v tekočem šolskem letu, ker je bil samo enkrat v šoli. Je že prijetneje, žrebe učiti voziti in pa guncat se v lepi kočiji ter težko obloženemu želodcu priliko dati, da ložje žulje nevednežev prebavlja, kakor pa v zatohlem prostoru otroke poučevati, li ne? Pa pravijo,

da vera peša. V Šmihelju gotovo ne, kjer ima podlago za 300 let naprej. Sicer pa, kaj vera in čednosti; veliko potrebnejše je, svojega bližnjika uničiti ter ga vragom poslati in — Izrael bo rešen! Sedanjemu nadučitelju ni le življenje ogrenil ta fanatični kaplan, pač pa ga tudi ovira v uradovanju. Če hoče ta revež kako reč imeti, si jo mora kupiti, oziroma od dobrih kolegov izposoditi, nasprotno se svojih dolžnosti ne more vršiti, pa se še dobi kak kaplan kot predsednik kr. šol. sveta, ki pravi: «Kaj mi pa morejo, če tudi učitelje uničujem ter jim povsod življenje grenim in tudi, če gre šola rakom zvižgat; saj šolske oblasti molčijo in v Šmihelju ukažem jaz, pa je — aus!» In kaj briga mene blagor mladine? Nič! Glavno geslo moje je: Daj in daj, donesi in prinesi samo, da bomo žrli, ker le enkrat živimo, drugo pa naj vse vrag vzame prej ali slej!»

Strokovni pregled.

Zvezni zbor kovinarjev. Predzadnjo nedeljo je bilo na Dunaju glavno zborovanje kovinarske zveze, za katero je sprejet sledeči dnevni red: 1. Poročilo predstojništva. Poročevalec L. Exner. 2. Poročilo kontrole. Poročevalec Gillar. 3. Poročilo razsodišča. Poročevalec Sellner. 4. Organizacija: a) Narodnostni prepir v strokovni organizaciji in kovinarji. Poročevalec Beer (nemško), Tajerle (češko). b) Pospeševanje organizacije; poročevalec Domes (nemško), Hornof (češko). 5. Izpremembra pravil; poročevalec Exner (nemško), Veska (češko). 6. Taktika pri plačilnih gibanjih in v stankah; poročevalec Drechsler (nemško), Veska (češko). 7. Volitve: a) Predstojništva; b) Kontrole; c) Razsodišča. 8. Koalijsko pravo; poročevalec dr. J. Ingwer (nemško), Tajerle (češko). 9. Eventualnosti. Poročila so že končana. Zbor je izrekel predstojništvu na predlog Gillarja soglasno absolutorij. Navzočih je mnogo gostov iz drugih dežel. Po končanih pozdravih in po odpravljenih poročilih je začela razprava o četrti točki dnevnega reda in sta govorila še oba poročevalca, ki sta priporočala vsak svojo resolucijo. Razvila se je debata. O izidu bomo poročali.

Restavracija

AUER

Ljubljana

Wolfsove ulice št. 12

se priporoča slavnemu občinstvu za obilen obisk.

6-4

Spoštovanjem

Jakob Trontelj

restavratorec,

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4%, ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV.

26-9

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Domača tvrdka

Pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfsove ulice št. 12.

Odlikovana v Parizu leta 1904,
v Londonu in Lutichu leta 1905.

Ustanovljeno leta 1854.

priporoča
svoje izvrstno
marčno pivo.

Pisarna upravnštva

„Rdečega Prapora“

je otvorena za najnujnejše stvari tudi ob nedeljah in praznikih med 9. in 10. uro dopoldne. Ob delavnikih pa od 9. do 12. ure in od 3. do 6. ure.

Naročniki

ki ne dobe kake številke našega lista, naj takoj napišejo listek z naslovom:

„Reklamacija, „Rdeči Prapor“, Ljubljana“

in navedo, katere številke niso prejeli. Take reklamacije so poštne proste.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

52—41

Aleksandra Levi Minzija

Trst — Piazza Rosario 2 Trst
(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapeterijah, zrcalih in slikah. — Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo. — Cene brez konkurence. — Predmeti se postavijo na brod ali železnico, ne da bi se za to kaj računalo.

Božične, noveletne ter imendanske voščilne listke (dopisnice) s slovenskim besedilom

razpošilja po najnižjih cenah

Wunibald Plann

Dunaj VI., Wallgasse št. 19, poleg 15—8 Rajmundovega gledišča.

Ugodna prilika za nakup radi stotaja neke velike tovarne

samo 3 goldinarje

stane poštni nabojek 5 kilogramov celotne teže (približno 60—80 komadov) pri stikanju malo poškodovanega, lepo svrčnega, ročno dječega

25—13 toaletnega mila

vanja vijoličnega, vrtničnega, ovojničnega, solnčičnega, spajkinega, mljino-mlečnega, šmarčnega, brekvinega cveta i. t. d. Razpošilja proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Bexeredy-utca 3.

Vsake posamezne in poslastice je kaznivo. 62—14 Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. Zakonito savarovan. Davno znamenito neprekosljiv proti motenju v prebavljanju, želodnim krčem, koliki, nahodu, pranim bolečinam, influenci i. t. d. — Cena 12 malim ali 6 velikim steklenicam ali eni specialni steklenici s patentno saponko 5 K franko.

Thierryevo centifolijno mazilo je obča znano kot non plus ultra

na vse se tako stare rane, vnetja, poškodbe izpahi in otekline vseh vrst. Cena 3 lončkoma K 3-50, pošilja franko le proti naprej poslanemu denarju ali povzetju

lekarna A. Thierry v Pregradu p. Rog. Slatini

Medurica s tisoč izvirnimi zahvalami brezplačno in franko. Dobiva se v vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah.

Kavarna

„LEON“

v Ljubljani, Stari trg 30

je vsak torek, četrtek, soboto in nedeljo

vso noč odprta.

Z odličnim spoštovanjem

15—14

Fani in Leon Pogačnik.

HOTEL „VEGA“

v Spodnji Šiški pri Ljubljani

18—13

ob glavni cesti nasproti ljudski šoli.

se priporoča slavn. občinstvu za mnogobrojni obisk. Točijo se pristna bizeljska, ljubljanska, dolenska in vipavska vina ter mengiško dvojno marčno pivo.

Gorka in mrzla jedila ob vsaki uri. — Posebna soba za večje družbe in za društva je na razpolago.

Velik vrt

s teraso in krasnim razgledom na kamniške planine in na Smarno goro.

Za tuje

novi opremljene sobe: postelja 1 krono, soba z dvema posteljama 2 kroni.

Jako ugodna prilika za letoviščarje, za ktere se cena primerno zniža.

Na razpolago so vsi domači listi.

Cene navadne, postrežba točna!

Z edličnim spoštovanjem

Anton Maver, lastnik.

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja eksportna tvrdka!

H. SUTTNER urar, Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža

prej v Kranju

priporoča svojo veliko, izborno

zalogo finih

švicarskih ur,

briljantov, zlatnine in srebrnine

17—12

v veliki izberi po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago

je to, da je res fino in dobro,

je to, da je razpošiljam po celem

svetu. — Na stotine pohvalnih pisem

je vsakomur prostovoljno na ogled,

da se lahko sam prepriča.

Prosim zahtevajte veliki novi cenik, ki

se pošlje zastoj in poštne prosto.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

52—15

priporoča svoje

izborni pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.